

QUÈ CAL SABER?

L'EVOLUCIÓ DEL LLENGUATGE (II)

En el número 99 de QUÈ CAL SABER? comentàvem l'evolució del llenguatge mèdic, en general. Avui ens referirem a l'evolució de la terminologia en el camp de la **microbiologia**, en concret. Hom podria pensar que, un cop fixada, la terminologia científica és per sempre, perquè descriu una realitat. Tanmateix, la percepció d'aquesta realitat pot canviar. Per una banda, hi ha termes que, tot i que se segueixin emprant, canvien el seu significat, o bé l'amplien. Per exemple, els mots **protist** o **eubacteri** no són nous, però avui dia tenen un sentit molt diferent del que tenien quan varen ésser encunyats. I el concepte descrit pel terme **fotosíntesi** en un principi només s'aplicava al camp de la botànica, perquè només es coneixia aquest procés metabòlic en les plantes, que són organismes propis d'ambients **òxics** (que contenen oxigen) i tenen una **fotosíntesi oxigènica** (que produeix oxigen). Però actualment se sap que hi ha molts **bacteris** (noteu que el mot **bacteri** és masculí) propis d'ambients **anòxics** capaços de fer **fotosíntesi anoxigènica** (que no produeix oxigen). Fixeu-vos en l'ús dels mots **òxic** i **anòxic**, que fan referència a la presència o absència d'oxigen molecular en l'ambient. Els termes **aerobi** / **anaerobi** / i **aeròbic** / **anaeròbic** haurien de reservar-se per qualificar tipus d'organismes o de metabolismes.

D'altra banda, hi ha mots que esdevenen obsolets, bé perquè el concepte que designaven era erroni, bé perquè un terme més adient els ha substituïts. Per exemple, els **cianobacteris** (també denominats **cianofícies**, **cianòfits** o **algues blaves**) són microorganismes **procariotes** que tradicionalment havien estat considerat **algues**. Per això hom els denominava algues blaves (mai algues blauverdoses, com de vegades es tradueix erròniament de l'anglès, blue-green algae). Avui dia la seva situació taxonòmica és ben clara i hom hauria de donar preferència al terme **cianobacteri**.

Molts diccionaris generals i enciclopèdies no sempre estan amatents als canvis en els conceptes i en el llenguatge científic. És freqüent trobar-hi termes com ara *flora intestinal* i *microflora vaginal*, en comptes de les formes actuals **microbiota intestinal** i **microbiota vaginal**, que són més adequades. I quan es vol fer referència als **microorganismes**, especialment als patògens, s'hi pot trobar, inadecuadament, el mot *gèrmens*. I és possible que només hi trobem la definició clàssica de **fotosíntesi**, que no té en compte la **fotosíntesi anoxigènica** ni el fet que la **fotosíntesi oxigènica** sigui duta a terme també per microorganismes **procariotes**, els **cianobacteris**. Convindria que quan hom en fes noves edicions, no sols hom hi afegís noves entrades, sinó que hom revisés acuradament les existents.

Comissió de Lexicografia de la Societat Catalana de Biologia

Amb la col·laboració del TERMCAT